

Guinovart o el goig de la pintura

Josep Guinovart ofereix al Centre Cultural Caixa de Catalunya, a la Pedrera, una esplèndida retrospectiva de la seva obra entre el 1948 i el 2001. Un entorn emblemàtic, el de la Pedrera, que queda subratllat amb dues instal·lacions tridimensionals de Guinovart sobre l'obra de Gaudí.

Una seixantena d'obres de Josep Guinovart quedaran exposades a partir d'aquest dimarts i fins al 26 de maig a la sala d'exposicions del Centre Cultural Caixa Catalunya, la Pedrera. A més, Guinovart ha fet dues instal·lacions tridimensionals inspirades en l'entorn emblemàtic d'aquest edifici de Gaudí.

El conjunt d'obres seleccionades abracen des de l'any 1948 fins a les obres de realització més recent, com és el cas del *Retaule de Jerusalem* (2001), que tanca l'exposició, o la sèrie *Decapitacions (XVII)*, l'*Amor i cendra (collage)*, de sobrietat zurbaranesca, segons definició del crític Josep Corredor Matheos, o el quadre d'homenatge al poeta Màrius Torres, datats tots tres de l'any 2000.

Amb motiu d'aquesta retrospectiva, que té el precedent més immediat en la que es va fer al Centre Cultural Tecla Sala de l'Hospitalet del Llobregat l'any 1989-1990, els organitzadors han inclòs en el recorregut la projecció d'un audiovisual. Els espectadors hi podran escoltar unes declaracions de Guinovart al voltant dels principis que inspiren la seva feina, i així mateix contemplar l'execució i instal·lació de les dues obres tridimensionals ja esmentades. En relació amb aquestes dues peces, cal assenyalar que una restarà exposada en el pati d'entrada que dona al passeig de Gràcia. L'artista l'ha titulat *Els bidons de la Pedrera*, i està formada per columnes de bidons acoblats, foradats i pintats i per on els visitants podran circular com si es tractés d'un laberint. L'altra obra es podrà veure a l'interior de la mateixa sala i la proposta gira al voltant d'una de les columnes de l'edifici que és obra de Gaudí. Aquesta columna, mitjançant un joc de miralls incorporats

estratègicament té com a objectiu crear en l'espectador que accedeixi a l'interior de l'estructura una doble mirada. Per una banda, crear la mateixa sensació de quan ens aboquem a un pou i, de l'altra, portar la columna de Gaudí fins a l'infinit.

Tot i que l'exposició s'organitza de manera cronològica, en el text que ha escrit per al catàleg el crític i escriptor Corredor Matheos —bon coneixedor de l'obra de Guinovart—, distingeix quatre grans moments en la trajectòria de l'artista. El mateix crític ens adverteix, però, que aquestes perioditzacions han de ser enteses de forma relativa, atès que ja des de les obres més primerenques hi podem trobar “els gèrmens d'altres de posteriors”. En efecte. A la primera de les obres amb què comença l'exposició, *La roda*, un *guaix-collage* sobre paper, Corredor Matheos assenyala que “avança d'una manera especial l'obra produïda a partir del 1975”. Per tant, el que pretén el crític en el seu escrit no és tant una parcel·lació rígida de la trajectòria de Guinovart com fer veure a l'espectador que en l'evolució d'un artista “cada resultat o descoberta que ha aconseguit en una etapa enriqueix les realitzacions següents”. Des d'aquesta perspectiva Matheos estableix una primera etapa, que anomena “Figuració i Natura”, que aniria del 1948 al 1957. Aquesta etapa inicial es caracteritza pel seu “caràcter figuratiu”. El crític situa entre els anys 1950-53 el moment més brillant d'aquesta fase que defineix “de gran fluïdesa, en què els canvis se succeïen, enllaçats en una apreciable continuïtat de fons”. Magicisme, ingenuïtat conscient, primitivisme i un esquematisme “que suposa una abstracció de la realitat” són els trets definitoris d'obres

com *Primera comunió*, *La caça de l'òliba*, *Família* o *Pagesos*.

La segona fase, "Un nou realisme", aniria del 1957 al 1976. Comença com un període de crisi i reconsideració. Guinovart treballa amb fustes retallades i cremades, fa servir cartolines esquinçades i el color continua sent important malgrat que s'enfosqueixi i l'escala de colors minvi. És important remarcar que l'aspecte matèric pren cada vegada més importància fins al punt que l'obra final sigui el resultat "d'una lluita perquè aquella emergeixi del seu estat d'indeterminació". Abandona la figuració i comença a incorporar elements de la vida real en un context abstracte que s'havia fet evident en obres com *Collage del cargol* (1961). També pertanyen en aquests anys les obres a través de les quals l'artista expressa la seva protesta social i política. Guinovart incorpora nous materials, com ara bidons, filat metàl·lic, closques d'ou, cordes, teules, terra, fang, pedres... La instal·lació "Contorn-entorn" –un laberint artificial fet de troncs prèviament tornejats en formes diverses i pintats amb colors molt vius– que es va exposar a la Galeria Maeght l'any 1976 tancaria aquest període.

La incorporació progressiva de la natura en l'obra de Guinovart dona peu a una tercera periodització anomenada "Pintura i Natura". Aquest fet ja s'havia pogut constatar en el tram final de l'etapa anterior: *Natura viva* (1970), *Arbre i ocell* (1074), *Agramunt IV*, *Els nostres anys*, *Terra i rostoll*, tots tres del 1976. La dècada dels vuitanta, que més o menys coincideix amb aquesta tercera fase, es caracteritza per una accentuació del lirisme. Dos quadres de l'any 1981 il·lustren la qüestió: *Tela i palla ratada* i *Blau i fulles* que, a més, trenquen els límits convencionals de la tela que desborda el bastidor. El lirisme també es reflecteix a les teles dedicades als poemes i al jazz. Són característiques d'aquests anys el color que sembla fondre-ho tot amb una pinzellada que traspua "el gust i la delectança sensual", i sobretot l'ús dels signes que Matheos considera que "tenen alguna cosa del grafit, dibuixos sorgits d'una necessitat compulsiva de manifestar-se, amb un darrer

Tres de les obres que Guinovart té exposades al Centre Cultural Caixa de Catalunya, a la Pedrera. La mostra és molt interessant perquè permet repassar l'evolució de l'artista, del 1948 al 2001.

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

Les perioditzacions són relatives. En les obres primerenques ja hi ha els gèrmens d'altres de posteriors

i profund sentit de crear espai". Són clares manifestacions d'això obres com *Nova York* i *La fuga* (ambdues del 1988) i que en definició del crític són un testimoni del "goig pictòric" de l'artista.

La darrera etapa, que coincideix amb la dècada dels noranta, el crític ens proposa anomenar-la "El blat i uns altres símbols". En aquest punt cal deturar-se al marge dels esmentats a l'inici, en dos quadres: *L'ull del blat* (1992) i *Sense títol* (1993). "El color –ens diu–, essent important, queda més supeditat a la relació i l'equilibri amb el collage. En aquest, l'element predominant són els grans de blat, però no es

limiten a esquitxar certes zones, sinó que s'arrangen per complir un paper formal i cromàtic."

Del catàleg, a banda del text de Josep Corredor Matheos, és important l'apartat dedicat a la tria de textos a cura de Marta Canals, directora d'exposicions de la Fundació, i entre els quals sobresurten els de Juan Eduardo Cirlot, Daniel Giralt-Miracle, Severo Sarduy o José María Moreno Galván, així com els poemes de Pere Quart, Blai Bonet, Blas de Otero o J. L. Giménez-Frontín.

Marc Soler